

Spor Bilimleri Fakültesinde Okuyan Öğrencilerin Sporda Homofobiye Bakışı: Akdeniz Üniversitesi Örneği¹

ORJİNAL ARAŞTIRMA

Emine BAL TURAN¹,
Alkan UĞURLU ¹
Dilara ATEŞ¹

¹Akdeniz Üniversitesi, Antalya/Türkiye

Sorumlu Yazar: Emine BAL TURAN,
eminebal@akdeniz.edu.tr

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-4391-9311>

Öz

Bu çalışmanın temel amacı, spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin sporda homofobiye karşı olan tutumlarını ölçmektir.

Çalışmaya Akdeniz Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim görmekte olan rastgele örnekleme yöntem ile seçilmiş 246 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların 123'ü kadın (%50), 123'ü erkektir (%50). Araştırma katılan öğrencilerin yaş ortalaması 21.76±2.45 yıldır. Araştırmada, sosyo-demografik değişkenler ile ilgili bilgiler, araştırmacı tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu ile toplanmıştır. Araştırmanın amacına ulaşmak için; Amerika'da Witecks-Combs Communications ve Haris Interactive (2002) olarak bilinen iki şirket tarafından cinsel tercihlerini açıklayan sporculara karşı genel tutumun belirlenmesi amacı ile hazırlanmış ve Türk kültürüne Saraç (2008) tarafından uyarlanan Sporda Homofobi Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde yüzde, ortalama, standart sapma, ki kare ve ikili gruplarda Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Analizler SPSS 25 paket programında yapılmış ve araştırmada anlamlılık düzeyi p<0.05 olarak alınmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre eşcinsel olduğunu açıklayan bir sporcuya karşı tutumları arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmamıştır. Eşcinsel olduğunu açıklayan sporcuya karşı diğer spor taraftarlarının düşünceleri ve araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyeti arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Araştırmacıların eşcinsel olduğunu açıklayan bir sporcuyu tanımlamak için kullandıkları olumsuz sıfatlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ancak olumlu sıfatlar kategorisinde gey sporcular için "kendisi olan", lezbiyen sporcular için "cesaretli ve kendisi olan" sıfatlarıyla yaptıkları tanımlama istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Araştırmaya göre buz hokeyi spor branşının taraftarlarına göre eşcinsel sporcuların kabul edilebilirliğinin yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır.

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 05.11.2018

Kabul Tarihi: 25.11.2018

Online Yayın Tarihi: 25.12.2018

Anahtar Kelimeler: Sporda Homofobi, spor, ayrımcılık

Homophobia in Sport Perspectives of Students at the Faculty of Sport Sciences: Akdeniz University Example

ORIGINAL RESEARCH

Emine BAL TURAN¹,
Alkan UĞURLU ¹
Dilara ATEŞ¹

¹Akdeniz Üniversitesi,
Antalya/Türkiye

Sorumlu Yazar: Emine BAL
TURAN, eminebal@akdeniz.edu.tr

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-4391-9311>

Abstract

The aim of this study is to measure the attitudes of students in the sport sciences faculties towards homophobia in sport.

Randomly selected total of 246 students at Akdeniz University Sports Sciences Faculty participated to the study. 123 participants were female (50%) and 123 were male (50%). The average age of the participants was 21.76 ± 2.45 years. In the research, information about socio-demographic variables were collected by the Personal Information Form created by the researcher. To reach the purpose of the research; "Homophobia in Sport Scale" which was originally developed and used by the WiteckCombs Communications /Harris Interactive adapted to the Turkish culture by Saraç (2008) was used to determine the general attitude towards the athletes explaining their sexual preferences. Percentage, mean, standard deviation, Chi square and Mann Whitney U test were used in the analysis of data. Analysis were made in the SPSS 25 package program and the level of significance in the research was taken as $p < 0.05$.

There was no statistically significant difference between students attitudes towards an athlete who is homosexual in the terms of gender. There was no statistically significant difference between the genders of the other sports fans and the students who participated in the survey attitudes toward to the athletes who is homosexuals. There was no statistically significant difference between negative adjectives used to describe a athlete who is homosexual. But statistically significant differences found between positive adjectives used to describe a gay athlete as a "being himself" and a lesbian athlete "being herself and courageous". According to the survey, it was determined that the acceptability of homosexual athletes was high and statistically significant, according to supporters of the ice hockey sports branch.

Key Words: Homofobia in Sport, sport, discrimination

Published Information

Received Date: 05.11.2018

Accepted Date: 25.11.2018

Online Published Date: 25.12.2018

Giriş

Türkiye’de eşcinsellik (homoseksüellik-homoseksüalite) kavramı 1980’li yılların ortalarından itibaren toplumun dikkatini çekmeye başlamıştır (Duyan ve Gelbal, 2004). Bu yıllarda Dünya Sağlık Örgütü tarafından hastalık sınıflamasına konan ve 1992’de bu sınıflamadan çıkarılan (Mendelson 2003) eşcinsellik, 21. yüzyılda daha olumlu karşılanırsa da, eşcinseller dünyanın her yerinde toplum tarafından olumsuz bir algıya ve olumsuz uygulamalara maruz kalmaktadır. Bu bireyler evde, işte, okulda, akran gruplarında, toplumda kısaca her yerde olumsuz tutum ve davranışla karşılaşabilmektedirler (Polimeni ve ark 2000, Herdt ve van der Meer 2003, Göregenli 2004).

Literatürde yaygın bir şekilde sporda homofobinin etkisinin görüldüğü savunulmaktadır. Özellikle atletler, antrenörler ve spor yöneticileri bu durumdan en çok etkilenen grup olmaktadır. Türkiye geleneksel olarak cinsiyet/toplumsal cinsiyet düzeni bakımından Akdeniz, Orta Doğu ve Latin Amerika bölgeleriyle ortaklık göstermektedir (Murray, 2000’den aktaran Bereket ve Adam, 2006: 131). Karşılaşılan zorluklar yaşamın tüm alanlarında olduğu gibi spor alanında da boy göstermektedir. Spor dünyasında homofobi büyük bir tabu olmaya devam etmektedir.

Türkiye’de sporda homofobiyi ölçen çalışmalar çok sınırlıdır. Bir üniversitenin spor bilimleri fakültesinde okuyan lisans öğrencilerinin sporda homofobiye karşı tutumlarını ölçmek amaçlı planlanan bu çalışma literatüre katkısı açısından da büyük önem taşımaktadır.

Yöntem

Çalışma, Akdeniz üniversitenin spor bilimleri fakültesinde okuyan 247 lisans öğrencilerine uygulanmıştır. Çalışmada homofobiye karşı bakış açısını değerlendirmek için ‘‘Sporda Homofobi Ölçeği’’ kullanılmıştır. Amerika’da Witecks-Combs Communications ve Haris Interactive olarak bilinen iki şirket tarafından cinsel tercihlerini açıklayan sporculara karşı genel tutumun belirlenmesi amacı ile hazırlanmıştır (Witeck-Combs Communications, Inc./Haris Interactive, 2002). Ölçeğin Türkçeye uyarlanması, geçerlilik ve güvenilirliğinin sınanması Saraç (2008), tarafından yapılmıştır. Ölçek üç bölüm ve beş sorudan oluşmaktadır.

İlk bölüm, katılımcıların gey/lezbiyen sporculara karşı olan tutumlarını ve diğer spor taraftarlarının düşüncelerini ölçen üç sorudan; ikinci bölüm eşcinsel olduğunu açıklayan sporcuyla olumlu ve olumsuz ifadelerle tanımlamaların yer aldığı bir soru ve üçüncü bölümde ise eşcinsel olduğunu açıklayan bir sporcunun diğer spor branşlarının taraftarları tarafından kabul edilebilirliği araştırılmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .75 olarak belirtilmiştir.

Bulgular

Tablo 1. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri

	Ortalama±SS	
Yaş	21.76±2.45	
Gelir Durumu	938.38±860.51	
Spor Lisans Yılı	1.30±0.76	
	n	(%)
Cinsiyet		
Kadın	123	(50.0)
Erkek	123	(50.0)
Sınıf		
Birinci	75	(30.4)
İkinci	29	(11.7)
Üçüncü	77	(31.2)
Dördüncü	66	(26.7)
Medeni Durum		
Evli	10	(4.1)
Bekar	236	(95.5)
Bölüm		
Rekreasyon	65	(26.3)
Antrenörlük Eğitimi	64	(25.9)
Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi	64	(25.9)
Spor Yöneticiliği	54	(21.9)
Branş		
Futbol	36	(14.6)
Voleybol	31	(12.5)
Hentbol	14	(5.7)
Diğer	166	(67.2)

Spor Lisansı		
Evet	181	(73.3)
Hayır	66	(26.7)
Milli Sporcu Durumu		
Evet	45	(18.2)
Hayır	202	(81.8)

Tablo 1’de araştırmaya gönüllü olarak katılan katılımcıların demografik değişkenler açısından incelenmiştir. Çalışmaya 123 (50) kadın 123 (50) erkek katılımcı katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalamaları 21.76 ± 2.45 olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan sporcuların spor lisans yılı ortalamaları ise 1.30 ± 0.76 olarak saptanmıştır. Katılımcıların sınıf dağılımları incelendiğinde ise; 75 (30.4) birinci sınıf, 29 (11,7) ikinci sınıf, 77 (31,2) üçüncü sınıf ve 66 (26,7) dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Bölüm dağılımları incelendiğinde; 65 (26,3) öğrencinin Rekreasyon, 64 (25,9) Antrenörlük Eğitimi, 64 (25,9) Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi ve 54 (21,9) öğrencinin ise Spor Yöneticiliği bölümünde okuyan öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışmaya katılan sporcuların branş dağılımlarına bakıldığında 36 (14,6) sporcu futbol branşını, 31 (12,5) sporcu voleybol branşını, 14 (5,7) sporcu hentbol branşını ve 166 (67,2) sporcu ise diğer branşlarda spor yaptıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca 45 (18,2) sporcu milli düzeyde spor yaparken 202 (81,8) sporcu milli düzeyde değildir.

Tablo 2. “Taraftarlar cinsel tercihlerini dürüstçe eşcinsel, lezbiyen veya biseksüel olarak ifade eden ve topluma açıklayan sporculara karşı daha anlayışlıdır, bu durumu daha kabul edicidir.” İfadesinin Spor Dallarına Göre Dağılımı

	Kesinlikle kabul edilemez	Biraz kabul edilebilir	Kabul edilebilir	Kesinlikle kabul edilebilir
Futbol	95 (40.6)	53 (22.6)	67 (28.6)	19 (8.1)
Buz Hokeyi*	37 (15.9)	66 (28.3)	107 (45.9)	23 (9.8)
Araba Yarışı	64 (27.7)	46 (19.9)	97 (42.0)	24 (10.4)
Rugby	52 (22.5)	69 (29.9)	87 (37.7)	22 (9.9)
Basketbol	54 (23.3)	65 (28.0)	86 (37.1)	27 (11.6)
Beyzbol	45 (19.7)	51 (22.4)	103 (45.)	29 (12.7)
Golf	36 (15.6)	44 (19.0)	101 (43.7)	50 (21.6)
Atletizm	48 (20.8)	48 (20.8)	101 (43.7)	33 (14.7)
Yüzme	38 (16.3)	55 (23.6)	108 (46.4)	31 (13.7)
Dalma	36 (15.6)	50 (21.6)	108 (46.8)	37 (16.0)
Cimnastik	36 (15.4)	38 (16.2)	112 (47.9)	48 (20.5)
Tenis	38 (16.5)	59 (25.5)	106 (45.9)	28 (12.1)
Artistik	36 (15.7)	49 (21.3)	99 (43.0)	46 (20.0)
Patınaj	45 (19.7)	59 (25.8)	90 (39.3)	35 (15.2)
Güreş	121 (51.7)	54 (23.1)	44 (18.8)	15 (6.4)
Boks	121 (51.7)	48 (20.5)	48 (20.5)	17 (7.2)

Halter	110 (47.2)	47 (20.2)	61 (26.2)	15 (6.45)
--------	------------	-----------	-----------	-----------

Katılımcıların %45.9'u, buz hokeyi taraftarlarının cinsel tercihini açıklayan sporculara karşı daha anlayışlı ve bu durumun kabul edilebilir olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan diğer spor dalları dışında bir tek buz hokeyi ile taraftarların kabul edebilirlikleri arasında istatistiksel anlamda ilişki bulunmuştur ($p \leq 0.05$) (Tablo 4.6).

Tartışma ve Sonuç

Cinsel tercihini açıklayan sporcuların kabul edilebilirliği ile ilgili farklı branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Ancak buz hokeyinin taraftarlarının %45.9'una göre cinsel tercihini açıklayan bir sporcu katılımcılar tarafından kabul edilebilir olarak belirlenmiştir. Bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Cinsel tercihini açıklayan sporcuların kabul edilebilir olmadığını belirten spor dalları güreş, boks ve halter olmuştur. Bu veri Saraç'ın, Korkmaz ve Ünal'ın çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir (Korkmaz & Ünal, 2015; Saraç, 2013). Bu çalışmada, üniversite düzeyinde bireylerin eşcinsel sporculara karşı genellikle olumlu düşüncelere sahip olduğu fakat bunun yanı sıra olumsuz sıfatlar kullanan bireylerin de bulunduğu homofobik tutumların göstergesi olarak düşünülebilir. Katılımcıların diğer bireylerin olumsuz düşüncelere sahip olacağını düşünmeleri toplumda homofobik yaklaşımların varlığının ve katılımcıların bu yaklaşımlardan haberdar olduklarının bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Öğrenciler, homofobi hakkında daha fazla bilgilendirilmeli, cinsiyet ayrımcılığı yapılmamalı, yakınlarında LGBT li bireyler tanıdıkları olanlardan homofobi ile savaşta yapılabilecekler tartışılmalıdır.

Campbell ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada gey atletlerin taraftarından kadın taraftarların erkek taraftarlara göre sporculara karşı çok daha olumlu düşüncelere sahip oldukları saptanmış ancak bu bulgular da istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (Campbell et al., 2011). Saraç'a göre ise erkek ve kadın öğrencilerin büyük bir bölümünün, diğer spor taraftarlarının eşcinsel olduğunu açıklayan sporcuya karşı görüşlerinin olumsuz yönde değişeceğini savunmuşlardır ve bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Saraç, 2013).

Elde edilen bulgular 2002 yılında Amerika’da ülke çapında düzenlenen 2191 kişinin katıldığı bir çalışma ile benzer sonuçlar göstermiş, katılımcıların büyük çoğunluğu eşcinsel olduğunu açıklayan erkek ve kadın sporcuya karşı düşüncelerinde bir değişiklik olmayacağını belirtmişlerdir (WC/ HI, 2002). Aynı zamanda 2006-2007 yılında Ortadoğu teknik üniversitesinde yapılan araştırmada da benzer bulgular elde edilmiştir (Saraç & Ebem Rahim, 2009).

Spor bilimleri fakültesinde okuyan lisans öğrencilerinin sporda homofobiye karşı tutumlarını ölçmek amaçlı yapılan bu çalışma sonucunda; cinsel tercihini açıklayan sporculara karşı erkek katılımcıların kadın katılımcılardan daha fazla olumlu düşüncelere sahip olduğu saptanmıştır. Ayrıca katılımcılar, eşcinsel olduğunu itiraf eden erkek sporculara karşı kadın sporculara göre daha olumlu düşüncelere sahiptir. Bu bulguların aksine yapılan çalışmalarda kadın katılımcıların eşcinsel sporculara karşı daha olumlu düşüncelere sahip olduğu belirtilmektedir (Bakir Ağyar, Gündoğdu, & Ağyar, 2015; Korkmaz & Ünal, 2015).

Gey olduğunu itiraf eden bir sporcuyu kadın ve katılımcılar olumlu olarak en çok “dürüst, cesaretli ve beni ilgilendirmez” ifadeleri ile tanımlamaktadır ancak bu sonuçlar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. 97 katılımcı gey olduğunu itiraf eden bir sporcuyu “kendisi olan” olarak tanımlamış ve bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Olumsuz olarak ise gey olduğunu itiraf eden bir sporcu için kadın katılımcılar en çok “yanlış yönlendirilmiş/kafası karışık, ilgi isteyen/reklam yapan ve başkaldıran/asi” olarak anımlarken, erkek katılımcılar ise “ilgi isteyen/reklam yapan, yanlış yönlendirilmiş/kafası karışık ve Günahkar/diğer dini olumsuz tanımlar” olarak tanımlamıştır. Ancak bu sonuçlar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Lezbiyen olduğunu açıklayan bir sporcu için kadın katılımcılar olumlu olarak “cesaretli, dürüst ve kendisi olan” olarak, erkek katılımcılar ise “Hiçbir şey/ Beni ilgilendirmez/Cinsel tercihini bilmem gerektiğini düşünmüyorum, dürüst ve cesaretli” olarak tanımlamıştır. Olumsuz olarak ise kadın katılımcılar “yanlış yönlendirilmiş/kafası karışık, ilgi isteyen/reklam yapan ve bencil/kendisini düşünen”, erkek katılımcılar ise “İlgi isteyen/reklam yapan, yanlış yönlendirilmiş/kafası karışık ve mutsuz” olarak tanımlamışlardır. Saraç yaptığı çalışmada; erkek ve kadın öğrencilerin eşcinsel kimliğini açıklayan bir sporcu için kullanmayı tercih ettikleri olumlu sıfatların dürüst, cesaretli ve kendisi olan; olumsuz sıfatların ise yanlış yönlendirilmiş, reklam yapan, hasta/dengesiz, sapık ve mutsuz olduğunu

belirlemiştir. Eşcinsel kimliğini açıklayan kadın sporcular için de dürüst, cesaretli ve kendisi olan sıfatlarını; yanlış yönlendirilmiş, reklam yapan, mutsuz ve hasta/dengesiz şeklindeki olumsuz sıfatları tercih ettiğini ortaya koymuştur (Saraç, 2013). Amerika’da yapılan araştırmada ise en sık kullanılan pozitif sıfatlar “dürüst, kendisi olan, cesaretli, kahraman ve objektif” iken, olumsuz sıfatlar ise “mutsuz, ilgi isteyen ve sapık”tır (WC/HI, 2002).

Cinsel tercihini açıklayan sporcuların kabul edilebilirliği ile ilgili farklı branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Ancak buz hokeyinin taraftarlarının %45.9’una göre cinsel tercihini açıklayan bir sporcu katılımcılar tarafından kabul edilebilir olarak belirlenmiştir. Bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Cinsel tercihini açıklayan sporcuların kabul edilebilir olmadığını belirten spor dalları güreş, boks ve halter olmuştur. Bu veri Saraç’ın, Korkmaz ve Ünal’ın çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir (Korkmaz ve Ünal, 2015; Saraç, 2013).

Kaynaklar

- Campbell, J., Cothren, D., Rogers, R., Kistler, L., Osowski, A., Greenauer, N., & End, C. (2011). Sport Fans' Impressions of Gay Male Athletes. *Journal of Homosexuality*, 58(5), 597-607
- Gelbal, S., & Duyan, V. (2006). Attitudes of university students toward lesbians and gay men in Turkey. *Sex Roles*, 55(7-8), 573-579.
- Göregenli M. Gruplararası ayrımcılık ideolojisi olarak homofobi ve homofobik şakalar. In *Lezbiyen ve Geylerin sorunları ve toplumsal barış için çözüm arayışları*. Ankara: Kaos GL Yayınları; 2004. p. 142-148.
- Herdt G, van der Meer T. Homophobia and anti-gay violence: contemporary perspectives. *Culture, Health and Sexuality* 2003; 5(2): 99-101.
- Korkmaz, N. H., & Ünal, V. (2015). Examination of Students' Attitudes Toward Homosexual Athletes—A Case Study of Sports Sciences Faculty of Uludağ University. *US-China Education Review*, 5(10), 682-691.
- Mendelson G. Homosexuality and Psychiatric Nosology. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry* 2003; 37: 678–683.
- Murray, S. O. (2000) *Homosexualities*, Chicago: University of Chicago Press.
- Polimeni A, Hardie E, Buzwell, S. Homophobia among Australian heterosexuals: The role of sex, gender role ideology and gender role traits. *Current Research in Social Psychology* 2000; 5(4): 47-62.
- Saraç, L. (2008). Sporda Homofobi Ölçeği: Türkçeye Çevrilmesi Ve Adaptasyonu. *Spor Bilimleri Dergisi*, 19(4), 238-249.
- Saraç, L. (2013). Exploring the gender differences in sport homophobia among Turkish sport sciences students. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28-2).
- Saraç, L., & Ebem Rahim, Z. (2009). Sporda Homofobi: Erkek Ve Kadın Üniversite Öğrencilerinin Eşcinsel Sporculara Karşı Tutumlarının Karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 20(3), 104-116.
- Witeck-Combs Communications, Inc./Harris Interactive (WC/HI). (2002). Americans may be more accepting of gay athletes than even they suspect. Retrieved February 6, 2006, from

ⁱ Bu çalışma Bu çalışma 2. Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.